

van Klink, E. G. M., Snijdelaar, M., Wever, C., Olink, J., & Kakebeeke, H. (2006). Invoering van zichtkeuring in de varkensvleesketen; analyse van consequenties: Ex-ante beoordeling voor de invoering van een nieuwe vleeskeuring op varkensslachthuizen als onderdeel van het hygiënepakket . In *Report DK nr. 2006/044* Ede: Directorate of Knowledge Management, Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality.

Early version, also known as pre-print

[Link to publication record in Explore Bristol Research](#)
PDF-document

University of Bristol - Explore Bristol Research

General rights

This document is made available in accordance with publisher policies. Please cite only the published version using the reference above. Full terms of use are available:
<http://www.bristol.ac.uk/pure/about/ebr-terms>

Invoering van zichtkeuring in de varkensvleesketen; analyse van consequenties

Ex-ante beoordeling voor de invoering van een nieuwe vleeskeuring op varkensslachthuizen als onderdeel van het hygiënepakket

Ed van Klink
Mirjam Snijdelaar
Cor Wever
Jan Olink
Hendrien Kakebeeke

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

© 2006 Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Rapport DK nr. 2006/044
Ede, 2006

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Deze uitgave kan schriftelijk of per e-mail worden besteld bij de directie Kennis onder vermelding van code 2006/dk044 en het aantal exemplaren.

Oplage 75 exemplaren

Samenstelling Ed van Klink, Mirjam Snijdelaar, Cor Wever, Jan Olink
Hendrien Kakebeeke

Druk Ministerie van LNV, directie IFZ/Bedrijfsuitgeverij

Productie Expertisecentrum LNV
Bedrijfsvoering/Publicatiezaken
Bezoekadres : Horapark, Bennekomseweg 41
Postadres : Postbus 482, 6710 BL Ede
Telefoon : 0318 822500
Fax : 0318 822550
E-mail : DKinfobalie@minlnv.nl

Voorwoord

Het hygiënepakket, een pakket verordeningen van de Europese Unie, stelt een aantal nieuwe eisen aan informatiegebruik in de ketens van voedselproducten. In de varkensketen is daar een extra mogelijkheid aan toegevoegd: als aan een aantal strenge voorwaarden wordt voldaan, kunnen varkens volgens een vereenvoudigd protocol, de zgn. zichtkeuring, worden gekeurd. Dit heeft voordelen voor de logistiek op slachthuizen, en is daardoor aantrekkelijk voor de sector, terwijl het ook uitstekende garanties voor de voedselveiligheid oplevert.

In Nederland wordt op dit moment een pilot uitgevoerd om dit systeem bij een grote slachterij uit te proberen. Er is veel belangstelling voor vanuit andere EU-landen. Men is zeer benieuwd hoe het werkt, en er is een zekere huiverigheid om de bestaande keuring overboord te zetten en over te gaan op de zichtkeuring. De pilot wordt dan ook met argusogen gevolgd.

Terwijl de pilot vooral gaat over de technische aspecten van het nieuwe regime op de slachterij, zijn er veel meer consequenties denkbaar. Door de hele keten heen zullen er partijen zijn die iets moeten doen, of laten, om aan de strenge voorwaarden te kunnen voldoen. Het is daarom nodig om, naast het technische resultaat, ook die andere consequenties in ogenschouw te nemen. Voor wie is het nieuwe systeem voordelig, en waarom? Zijn er ook partijen die er nadelen van ondervinden, en is het nieuwe systeem zo veelbelovend, dat die nadelen op de één of andere manier worden gecompenseerd? In dit rapport is als een ex-ante beoordeling van dit voorgenomen beleid het resultaat neergelegd van een analyse van die consequenties. Daarbij is ook enige aandacht besteed aan de voedselveiligheidsaspecten van het nieuwe systeem, en aan de invloed die het kan hebben op de werksfeer en werkdruk voor het keuringspersoneel.

Het rapport besteedt geen aandacht aan personele gevolgen. Bij invoering van het systeem verandert de behoefte aan keuringspersoneel. Dit onderwerp wordt echter door de VWA zelf, als leverancier van die capaciteit, behandeld.

Met het technische resultaat van de pilot en de in dit rapport weergegeven analyse hopen wij dat een goed doordachte en gedragen beslissing kan worden genomen over al dan niet invoeren van het nieuwe regime.

DE DIRECTEUR DIRECTIE KENNIS
Dr. J.A. Hoekstra

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	11
2 Analyse van de tekst op basis waarvan de zichtkeuring mogelijk is	15
3 Verschillen in vereisten tussen traditionele en zichtkeuring	17
3.1 Varkenshouder	17
3.2 Dierenarts/practicus	17
3.3 Dierenarts/apotheker	18
3.4 GD	18
3.5 Transporteurs	18
3.6 Keurmeester	18
3.7 Keuringsdierenarts	19
3.8 Slachterij	19
4 Wat levert zichtkeuring op?	21
4.1 Structuurvoordelen voor de varkenshouderij	21
4.2 Voordelen voor (het bedrijfsmanagement van) de varkenshouder	22
4.3 Voordelen voor de slachterij	22
4.4 Structuurvoordelen voor het overheidstoezicht	22
4.5 Voordelen voor de voedselveiligheid	23
5 Wat 'kost' zichtkeuring?	25
5.1 'Kosten' voor de varkenshouderij	25
5.2 'Kosten' voor de varkenshouder	25
5.3 'Kosten' voor het veterinair toezicht	26
5.4 'Kosten' voor de slachterijsector	27

6	Wat is het saldo, wat zijn overige effecten en wat moet er gebeuren om zichtkeuring breed in te kunnen voeren?	29
6.1	Het saldo voor de partijen in de sector	29
6.1.1	De varkenshouderij	29
6.1.2	De varkenshouder	29
6.1.3	Het veterinaire toezicht	30
6.1.4	De slachterij	30
6.2	Hoe om te gaan met risico's en nadelen: kansen	30
Bijlage 1	Consequenties voor verschillende actoren van de invoering van de verordeningen van het hygiënepakket	33
Bijlage 2	Concept tekst Trichinella regelgeving EU	37

Samenvatting

De bewaking van de voedselveiligheid is al heel lang een aandachtspunt van de Europese Unie. De bedoeling van de keuring is vooral, de consument er voor te behoeden dat hem/haar ondeugdelijke, en mogelijk voor de voedselveiligheid risicovolle producten worden voorgeschoteld. De keuring bestaat uit een combinatie van een levende keuring voorafgaand aan het slachten, gevolgd door een keuring van het karkas na het slachten.

Na het uitbrengen van het Witboek Voedselveiligheid van de Europese Commissie is een aanvang gemaakt met het moderniseren van het regelgevinginstrument. Een resultaat van deze exercitie is het hygiënepakket: een samenhangend pakket verordeningen, die beogen de borging van de voedselveiligheid te optimaliseren.

In Verordening 854/2004, een van de verordeningen uit het hygiënepakket, worden specifieke voorschriften gegeven voor de organisatie van de officiële controles van producten van dierlijke oorsprong die voor menselijke consumptie bestemd zijn. Een belangrijke rol is in de verordeningen weggelegd voor de overdracht en het gebruik van informatie die relevant is voor de voedselveiligheid. Specifiek voor de varkensketen geldt: wanneer de informatie van voldoende kwaliteit is en de dieren afkomstig zijn van bedrijven die in productiesystemen worden gehouden die aan bepaalde eisen voldoen, wordt het mogelijk in plaats van de traditionele keuring de zgn. zichtkeuring uit te voeren. De overstap naar de zichtkeuring kan worden gemaakt onder bepaalde voorwaarden.

Consequenties voor de varkenshouder

Voor de varkenshouder zal het niet zo heel veel verschil maken of er zichtkeuring wordt uitgevoerd of niet, met uitzondering van (extra) informatie over de status van zijn bedrijf ten aanzien van aandoeningen waarbij voorheen op de traditionele keuring werd vertrouwd. Veel varkenshouders hebben nu al bedrijfsmanagementsystemen waarmee het mogelijk is gegevens vast te leggen en over te dragen naar de slachterij.

Consequenties voor de dierenarts/practicus

De dierenarts heeft een belangrijke rol in het vaststellen van de status van het bedrijf. De practicus begeleidt de varkenshouder, neemt monsters enzovoorts. In de nieuwe situatie komt daar de informatie over een aantal ziekten bij.

Vaste relaties van practici met varkenshouderijbedrijven kunnen onder druk komen als de dierenarts als kwaliteitsborger gaat optreden voor de informatie over het bedrijf.

Consequenties voor de keurmeester

Voor de keurmeester verandert er fundamenteel iets. Waar de keurmeester voorheen volgens een vast protocol alle handelingen verrichtte en in principe alle afwijkingen die potentieel aanwezig konden zijn in ogenschouw nam, is het bij het nieuwe systeem zo, dat hij zich moet laten leiden door de meegeleverde informatie om te weten waar specifiek de aandacht op gericht moet worden.

Consequenties voor de keuringsdierenarts.

Ook voor de keuringsdierenarts verandert er veel. Bij het zichtkeuringsstelsel moet er op een heel andere manier met de beoordeling van informatie worden omgegaan.

Het kan namelijk betekenen dat de keuringsdierenarts het onverantwoord vindt dat een koppel in het nieuwe systeem wordt gekeurd. Dit heeft grote consequenties voor zaken als bandsnelheid, beschikbare keuringscapaciteit en dergelijke.

De keuringsdierenarts neemt beslissingen die grote gevolgen kunnen hebben voor de logistiek van de slachterij. Dat houdt het gevaar in zich dat er grotere druk op de keuringsdierenarts komt te staan, tot intimidatie toe. Dit kan wellicht verminderd worden door de beslissing over al dan niet met zichtkeuring slachten niet bij de keuringsdierenarts op het betreffende slachthuis te leggen, maar ergens centraal, en al vóór dat de dieren op transport gaan.

Consequenties voor de slachterij

Voor de slachterij heeft de overstap grote gevolgen. Het vereist een grote aanpassing in de logistiek en in de uitvoering van de slachtlijn en daarmee een investering. Er moet bijvoorbeeld voldoende capaciteit zijn om aangehouden karkassen opzij te hangen.

Omdat geen insnijdingen en palpaties nodig zijn, kan de keuring sneller verlopen en zijn minder mensen nodig. Dat maakt de keuring goedkoper, terwijl ook de bandsnelheid eventueel omhoog kan. Het betekent ook minder karkasbeschadiging en minder overdracht van smetstof van karkas op karkas.

Er zullen altijd dieren blijven die door middel van de traditionele keuring gekeurd blijven worden. Dat betekent, dat er ook mogelijkheden aanwezig moeten zijn om de traditionele keuring uit te voeren. Dit heeft gevolgen voor het keuringsbordes. In de praktijk zullen grotere slachtconcerns specifieke slachtlocaties aanwijzen waar de traditionele keuring plaatsvindt, en andere voor zichtkeuring. Kleinere concerns kunnen dat niet. Er lijkt voordeel te bestaan voor partijen die in geïntegreerd verband werken.

Consequenties voor de voedselveiligheid

Zichtkeuring kan alleen toegepast worden als er (gunstige) epidemiologische informatie over de dieren en/of het bedrijf van herkomst beschikbaar is. Dat kan de effectiviteit van de keuring verhogen.

Ook potentiële risico's voor de volksgezondheid, die bij de traditionele keuring eenvoudigweg niet meegenomen konden worden komen in beeld. Daarmee kunnen dus de garanties voor de voedselveiligheid beter worden.

Consequenties voor de varkenshouderij

Het systeem kan een stimulans zijn om meer in (keten-) integratievorm te gaan werken. Het verder ontwikkelen van het (geïntegreerde) ketenconcept is al heel lang een beleidsdoel van LNV. Juist met het oog op het vereenvoudigen van toezichtstructuren en het beter kunnen verankeren van verantwoordelijkheden tussen ketenschakels is dat beleidsdoel geformuleerd. Ook zal er een stimulans zijn tot het ontwikkelen van meer stabiele relaties tussen veehouder en dierenarts. De rol van de officiële toezichthouder kan met dit systeem veranderen. Als dierenartsen erkend kunnen worden voor het toezicht op de kwaliteit van de informatie van bedrijven, dan kan de toezichthouder zich, wat dit element betreft, bepalen tot toezicht op de functie-uitoefening van de genoemde erkende dierenarts. De verordeningen van het hygiënepakket leggen een aantal verplichtingen op, die heel goed tot stand te brengen zijn in een netwerk van toezicht à la 64/432.

Consequenties voor de VWA

Er moeten systemen worden gebouwd voor het vastleggen van keuringsgegevens in de slachtlijn door de keuringsdierenarts. Een relatief eenvoudig registratiesysteem is voldoende. De informatie die beschikbaar komt, in combinatie met gegevens uit de keuring en informatie over bijvoorbeeld locatie van bedrijven levert een schat aan informatie op ten behoeve van risicoanalyses.

De andere manier van werken vereist van de keuringsdierenarts en het keuringspersoneel aanpassing van de werkwijze. Werkzaamheden zullen mogelijk minder standaard worden.

Voor de slachterij, vooral voor grotere concerns, valt het saldo het duidelijkst positief uit. Hogere bandsnelheden en goedkopere keuring zijn bedrijfseconomisch interessant. Er wordt een grote invloed van een ketenregisserende schakel, veelal de slachterij, vereist.

Een meer in integratievorm werkende sector lijkt gunstig te zijn voor de toezichhoudende instantie. Toezicht op controle wordt beter mogelijk, het gebruik van informatie maakt betere beslissingen mogelijk en transparantie in de keten wordt beter realiseerbaar. Het wordt beter mogelijk verantwoordelijkheden goed te beleggen. De organisatie van het toezicht in de slachterij wordt mogelijk eenvoudiger, en dus goedkoper. Hetzelfde effect is het gevolg van de (noodzakelijke) invoering van geautomatiseerde gegevensregistratie.

1 Inleiding

De bewaking van de voedselveiligheid is al heel lang een aandachtspunt van de Europese Unie. Al in richtlijn 64/433/EEG, de richtlijn betreffende de gezondheidsvoorschriften voor de productie en het in de handel brengen van vers vlees, ofwel de vers vlees-richtlijn, is onder meer de wijze waarop de keuring van vlees moet worden uitgevoerd, geharmoniseerd. De bedoeling van de keuring is vooral, de consument er voor te behoeden dat hem/haar ondeugdelijke, en mogelijk voor de voedselveiligheid risicovolle producten worden voorgeschoteld. Daarnaast wordt overigens ook gekeken naar tekenen voor de aanwezigheid van besmettelijke aangifteplichtige dierziekten en, bij de levende keuring, naar dierenwelzijnsaspecten. De keuring bestaat uit een combinatie van een levende keuring voorafgaand aan het slachten, gevolgd door een keuring van het karkas na het slachten. Bij beide onderdelen van de keuring wordt gekeken naar afwijkingen die aan het dier kunnen worden waargenomen die indicaties geven voor mogelijke risico's voor de consument. Het kan hierbij gaan om algemene verschijnselen (kreupelheden, (algemene) ontstekingen, zoals longontsteking, buikvliesontsteking etc.) of om tekenen van heel specifieke afwijkingen, zoals lintwormlarven of Trichinella.

Bij de levende keuring wordt vooral gekeken naar gedrag, beweging, afwijkingen in de lichaamsvorm, verwondingen, etc. het resultaat van de levende keuring is een vergunning (al of niet voorwaardelijk) tot slachten. De keuring na het slachten wordt uitgevoerd door een combinatie van bekijken van karkassen en vleesoppervlakken, insnijden (en dan bekijken) van organen en klieren, en palpatie (bevoelen) van organen. Uit de waargenomen afwijkingen worden vervolgens conclusies getrokken ten aanzien van de veiligheid van het product voor consumptie. De keuringsdierenarts besluit op basis van hetgeen is waargenomen of het dier moet worden goed- of afgekeurd, of besluit tot het uitvoeren van extra onderzoek om daarna de beslissing tot goed- of afkeuring te nemen.

Na het uitbrengen van het Witboek Voedselveiligheid, waarin de Commissie nieuwe ambities met voedselveiligheid heeft geformuleerd, en waarin een grotere verantwoordelijkheid bij de producenten wordt gelegd, is een aanvang gemaakt met het moderniseren van het regelgevinginstrument. De regelgeving moet er eenvoudiger en meer samenhangend van worden, en een basis zijn voor de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling. Een resultaat van deze exercitie is het hygiënepakket. Het hygiënepakket is een samenhangend pakket verordeningen van de Europese Commissie, die beogen de borging van de voedselveiligheid te optimaliseren.

In Verordening 854/2004, een van de verordeningen uit het hygiënepakket, worden specifieke voorschriften gegeven voor de organisatie van de officiële controles van producten van dierlijke oorsprong die voor menselijke consumptie bestemd zijn. In bijlage 1 van deze verordening staat aangegeven hoe de postmortem keuring van varkens dient te worden uitgevoerd (hoofdstuk IV van de bijlage, onder B). Deze is niet wezenlijk verschillend van de keuring zoals die tot nu toe wordt uitgevoerd. Letterlijk staat er het volgende:

- Karkassen en slachtafval van varkens, met uitzondering van de in punt 2 (waarover later meer) bedoelde varkens, worden bij de postmortemkeuring aan de volgende procedures onderworpen:
 - a. visueel onderzoek van de kop en de keel. De lymfklieren van de onderkaak (Lnn. mandibulares) moeten worden ingesneden en onderzocht. De mond, de keelholte en de tong moeten visueel worden onderzocht;

- b. visueel onderzoek van de longen, de luchtpijp en de slokdarm; palpatie van de longen en van de bronchiële en de mediastinale lymfklieren (Lnn. bifurcationes, eparteriales et mediastinales); In de luchtpijp en de voornaamste vertakkingen van de bronchiën moet een overlangse snede worden aangebracht en in het onderste derde gedeelte van de longen dient een dwarsnede te worden aangebracht door de voornaamste vertakkingen van de luchtpijp; deze insnijdingen zijn evenwel niet vereist wanneer de longen niet voor menselijke consumptie bestemd zijn;
- c. visueel onderzoek van het hartzakje en het hart; in het hart dient een overlangse snede te worden aangebracht waardoor beide kamers worden geopend en de scheidingswand ervan wordt ingesneden;
- d. visueel onderzoek van het middenrif;
- e. visueel onderzoek van de lever en de lymfklieren aan de lever en aan de alvleesklier (Lnn. portales); palpatie van de lever en de lymfklieren aan de lever;
- f. visueel onderzoek van het maag-darmkanaal, het mesenterium en de lymfklieren behorende bij de magen en het mesenterium (Lnn. gastrici, mesenterici, craniales et caudales); palpatie van de lymfklieren behorende bij de magen en het mesenterium en, indien nodig, insnijding van die lymfklieren;
- g. visueel onderzoek en, indien nodig, palpatie van de milt;
- h. visueel onderzoek van de nieren; indien nodig insnijding van de nieren en de lymfklieren aan de nieren (Lnn. renales);
- i. visueel onderzoek van het borstvlies en het buikvlies;
- j. visueel onderzoek van de geslachtsorganen (behalve de penis, als die reeds verwijderd is);
- k. visueel onderzoek van de uier en de lymfklieren daarvan (Lnn. supramammarii); bij zeugen moeten de lymfklieren van de uier worden ingesneden;
- l. visueel onderzoek en palpatie van de navelstreek en de gewrichten bij jonge dieren; bij twijfel moet een insnijding in de navelstreek worden aangebracht en moeten de gewrichten worden opengesneden.

Een belangrijke rol is in de verordeningen weggelegd voor de overdracht en het gebruik van informatie. Zo is onder meer aangegeven, dat bij slachtdieren informatie over het dier en het bedrijf vanwaar het dier afkomstig is, 24 uur voordat het dier op het slachthuis wordt aangevoerd, ter beschikking moet zijn aan de officiële dierenarts. Deze moet de informatie meenemen bij zijn keuringsbeslissing. De informatie die over het dier en zijn achtergrond wordt aangeleverd is van groot belang, omdat dit inzicht geeft in de mogelijke risico's voor de voedselveiligheid die aanwezig kunnen zijn. met de aanvulling van de achtergrondinformatie bovenop de bestaande keuring wordt meer inzicht verkregen in voedselveiligheidsrisico's dan voorheen. Doordat de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van voedsel nu meer komt te liggen bij het bedrijfsleven, verandert ook de rol van de overheid. De toezichtsfunctie krijgt een andere invulling.

Als tweede lid in de genoemde bijlage van verordening 854/2005 staat in feite nog een extra toepassing van het meegeven van informatie:

- De bevoegde autoriteit kan, op basis van epidemiologische en andere gegevens van het bedrijf, besluiten dat vleesvarkens die vanaf het spenen zijn ondergebracht onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden en in geïntegreerde productiesystemen, in sommige of alle van de in punt 1 bedoelde gevallen alleen visueel onderzoek moeten ondergaan.

Wanneer de informatie van voldoende kwaliteit is en de dieren afkomstig zijn van bedrijven die in productiesystemen worden gehouden die aan bepaalde eisen voldoen, wordt het hiermee dus mogelijk gemaakt, om op een andere manier dan traditioneel gebruikelijk, de vleeskeuring bij varkens uit te voeren. In plaats van de traditionele keuring komt dan de zgn. zichtkeuring. Daar zijn wel een aantal voorwaarden aan verbonden, aangezien de garanties minimaal dezelfde, maar

eigenlijk beter, zullen moeten zijn bij de nieuwe vorm van keuring dan bij de traditionele. Let wel, deze mogelijkheid wordt vooralsnog alleen geboden bij de slachting van varkens.

Op dit moment wordt er een pilot uitgevoerd naar het gebruik van de zichtkeuring bij één van de slachterijen van Vion. Hierbij wordt de traditionele keuring naast de zichtkeuring gebruikt. De bedoeling van de pilot is, de beide manieren in de praktijk te vergelijken en na te gaan of inderdaad minimaal dezelfde garanties kunnen worden gegeven. De hygiëneverordening staat formeel invoering toe per 1 januari 2006.

Invoering van zichtkeuring heeft grote consequenties. Ten einde tot een goede beslissing te komen over al dan niet invoeren van dit nieuwe systeem, is het nodig een ex-ante beleidsbeoordeling uit te voeren, naast het onderzoeken van de werkbaarheid van het nieuwe systeem, dat in de pilot bij Vion plaatsvindt. In dit rapport worden de consequenties besproken die met name van belang zijn voor de sector. Daarbij is tevens waar mogelijk aangegeven welke acties er nodig zijn om eventuele consequenties op te vangen. Er zijn eveneens grote consequenties voor de verhouding met Nederlandse handelspartners en voor de inrichting en organisatie van de VWA. Deze categorieën van consequenties worden in andere verbanden nader in kaart gebracht en zullen hier dus buiten beschouwing blijven.

Overigens moet worden opgemerkt, dat het zichtkeuringssysteem een nieuw systeem is. In de pilot bij Vion wordt het feitelijk voor het eerst onder praktijkomstandigheden uitgetoet. Voor een deel van de in dit rapport weergegeven consequenties geldt, dat het veronderstelde veranderingen ten opzichte van het traditionele keuringssysteem zijn, en dat in de praktijk nog zal moeten blijken of één en ander zich naar verwachting ontwikkelt. In de tekst worden die veranderingen daarom met wat voorzichtigheid verwoord.

In het hele rapport wordt de vergelijking gemaakt tussen het zichtkeuringssysteem en het traditionele keuringssysteem. Het is heel belangrijk daarbij in de gaten te blijven houden, dat het in beide gevallen gaat om systemen die onder het regime van het hygiënepakket vallen. Wanneer over het traditionele keuringssysteem wordt gesproken, wordt dus wel de keuringmethode met de daarbij behorende handelingen bedoeld zoals die al vele jaren wordt toegepast, maar mét het, volgens het hygiënepakket voorgeschreven verstrekken van informatie.

In hoofdstuk 2 wordt een korte analyse gemaakt van de tekst en wordt aangegeven welke consequenties dat heeft voor de interpretatie. In hoofdstuk 3 wordt geanalyseerd wat er feitelijk anders is ten aanzien van de verplichtingen en verantwoordelijkheden bij toepassing van de zichtkeuring ten opzichte van het toepassen van de traditionele keuring in het kader van de nieuwe verordeningen. Hoofdstuk 4 geeft aan welke voordelen ('baten') er aan toepassing van de zichtkeuring verbonden zijn, en hoofdstuk 5 geeft de nadelen ('kosten') aan. In hoofdstuk 6 worden voor een aantal geconstateerde punten oplossingen bediscussieerd.

Ten behoeve van dit rapport heeft Directie Kennis een interne brainstormmiddag georganiseerd. Dit resulteerde in de identificatie van diverse van de in het vervolg gemelde aspecten. In bijlage 1 is een tabel opgenomen met de belangrijkste resultaten van deze brainstorm.

2 Analyse van de tekst op basis waarvan de zichtkeuring mogelijk is

De overstap naar de zichtkeuring kan worden gemaakt onder bepaalde voorwaarden. Letterlijk zegt de tekst:

- De bevoegde autoriteit kan, op basis van epidemiologische en andere gegevens van het bedrijf, besluiten dat vleesvarkens die vanaf het spenen zijn ondergebracht onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden en in geïntegreerde productiesystemen, in sommige of alle van de in punt 1 (*van de bijlage van verordening 854/2004, zie blz. 10, Red.*) bedoelde gevallen alleen visueel onderzoek moeten ondergaan.

Met 'De bevoegde autoriteit' kan zowel de verantwoordelijke beleidsinstantie bedoeld zijn, die ten slotte de principiële beslissing moet nemen om deze vorm van keuring in z'n algemeenheid toe te staan, als de keuringsdierenarts die de beslissing neemt om individuele koppels vleesvarkens al of niet aan zichtkeuring te onderwerpen. In de praktijk moet op basis van de gegevens over de dieren per koppel besloten worden of ze voor zichtkeuring in aanmerking komen. Dus naast de mogelijkheden voor zichtkeuring zal de mogelijkheid om een traditionele keuring uit te voeren altijd aanwezig blijven. Als de beslissing ten algemene is genomen, dan ligt de laatste beslissingsbevoegdheid uiteindelijk bij de keuringsdierenarts.

In de bijlage staat niet nader gedefinieerd wat er onder de 'epidemiologische en andere gegevens' wordt verstaan. In bijlage 2, sectie 3 van verordening 853/2004 staat aangegeven welke informatie de varkenshouder in ieder geval mee moet leveren aan het slachthuis. In verordening 852/2004 staat aangegeven dat hij verplicht is deze gegevens op zijn bedrijf te registreren. Deze informatie moet 24 uur van te voren op het slachthuis zijn. De tekst van het betreffende artikel in 853/2004 is als volgt:

1. Exploitanten van slachthuizen mogen geen dieren tot het terrein van het slachthuis toelaten zonder dat zij de relevante informatie inzake voedselveiligheid, die overeenkomstig Verordening (EG) nr. 852/2004 bijgehouden wordt in de registers van het bedrijf van herkomst, hebben opgevraagd en ontvangen.
2. Slachthuisexploitanten moeten ten minste 24 uur voordat de dieren bij het slachthuis aankomen, in het bezit zijn van de informatie, behalve in de in punt 7 (*nader aangeduide uitzonderingsgevallen verderop in de tekst van de verordening, Red.*) genoemde omstandigheden.
3. De in punt 1 bedoelde relevante informatie over de voedselketen dient betrekking te hebben op het volgende:
 - a. de status van het bedrijf van herkomst of de regionale gezondheidsstatus van de dieren;
 - b. de gezondheidsstatus van de dieren;
 - c. de toegediende geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik of andere behandelingen die de dieren binnen een relevante periode hebben ondergaan, tezamen met de data van toediening of behandeling en wachttijden, wanneer er een wachttijd is;
 - d. de aanwezigheid van ziekten die de veiligheid van het vlees in het gedrang kunnen brengen;
 - e. indien relevant voor de bescherming van de volksgezondheid, de resultaten van de analyses van de bij de dieren genomen monsters of van andere voor het diagnosticeren van ziekten die de veiligheid van vlees in het gedrang

- brenge, genomen monsters, met inbegrip van monsters die in het kader van de bewaking en de bestrijding van zoönoses en residuen worden genomen;
- f. de relevante verslagen van slachthuizen over de resultaten van eerdere antemortem- en postmortemkeuringen van dieren van hetzelfde bedrijf van herkomst, met name verslagen van de officiële dierenarts;
 - g. de productiegegevens, wanneer die ziekten aan het licht kunnen brengen, en
 - h. naam en adres van de dierenarts die normaliter het bedrijf van herkomst diensten verleent.

Een aantal infectieuze aandoeningen, waarop de aandacht met de huidige keuring is gericht zal op een andere manier moeten worden uitgesloten. Dit kan bijvoorbeeld door serologisch onderzoek, waarbij bloed op het bedrijf of aan de slachtlijn kan worden getapt. De uitkomst van het serologisch onderzoek is een bedrijfsgegeven, dat meegenomen wordt in de beoordeling van de volgende koppels varkens van hetzelfde bedrijf. Bedrijven met een bekende problematische status ten aanzien van bijvoorbeeld *Mycobacterium avium* kunnen op die manier van de nieuwe manier van keuren uitgesloten worden.

Wat wordt er verstaan onder 'gecontroleerde huisvestingsomstandigheden en in geïntegreerde productiesystemen'? Door wie worden de huisvestingsomstandigheden gecontroleerd, en met welk doel? Er kan al sprake zijn van gecontroleerde huisvestingsomstandigheden als er bijvoorbeeld met enige regelmaat veterinaire bedrijfsbegeleiding wordt geboden door de practicus-dierenarts. Gecontroleerde omstandigheden kan ook betekenen dat bijvoorbeeld bedrijven met buitenuitloop uitgezonderd zijn. Buitenuitloop is bijvoorbeeld een duidelijke risicofactor voor *Mycobacterium avium*. Als een varkensbedrijf deelneemt aan integrale ketenbewaking (IKB) zou dat als een geïntegreerd systeem kunnen worden beschouwd. Evenzogoed kan het betekenen dat het alleen betrekking heeft op varkensbedrijven die (contractmatig) op de één of andere manier onderdeel uitmaken van een integratie (zoals bij Vion het geval is). Voor de implementatie maakt dit verschil in interpretatie nogal wat uit. Er zijn immers heel veel varkensbedrijven die aan IKB meedoen, maar er zijn er relatief weinig die deel uitmaken van een strak geregisseerde integratie. In het laatste geval zal de benodigde transfer van informatie tussen ketenschakels waarschijnlijk aanzienlijk gestroomlijnder kunnen worden geregeld.

Ten behoeve van de definitie van 'gecontroleerde huisvestingsomstandigheden en in geïntegreerde productiesystemen' is voor het lopende Vion-project aangesloten bij eisen die gehanteerd worden in het ontwerp voor de Trichinella richtlijn/verordening. Daar staat een redelijk gedetailleerde beschrijving in waaraan een bedrijf moet voldoen. De gebruikte ontwerp tekst is als bijlage 2 toegevoegd.

3 Verschillen in vereisten tussen traditionele en zichtkeuring

De hygiëneverordeningen zorgen hoe dan ook al voor veranderingen. Het is niet relevant een vergelijking te maken tussen de nieuwe situatie en de huidige. Ten opzichte van de huidige situatie verandert er immers voor iedereen het één en ander. In dit hoofdstuk concentreren we ons dus op het verschil tussen implementatie van de verordeningen met en zonder zichtkeuring.

Voor verschillende actoren is aangegeven welke rol ze in de hygiëneverordeningen spelen en waar het verschil tussen beide situaties uit bestaat. Met deze kennis kan in de vervolghoofdstukken de 'kosten-baten' analyse worden gemaakt.

3.1 Varkenshouder

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Informatie meeleveren, inclusief informatie vanuit GD, dierenarts enz.	Informatie meeleveren, inclusief informatie vanuit GD, dierenarts enz., plus eventuele extra informatie
Historische informatie over eerdere keuringen	Historische informatie over eerdere keuringen

Voor de varkenshouder zal het niet zo heel veel verschil maken of er zichtkeuring wordt uitgevoerd of niet, met uitzondering van (extra) informatie over de status van zijn bedrijf ten aanzien van aandoeningen waarbij voorheen op de traditionele keuring werd vertrouwd. In alle gevallen zal de varkenshouder gegevens over de gezondheidstoestand van zijn dieren moeten gaan registreren en ter beschikking stellen aan de slachterij, zoals verwoord in het in hoofdstuk 2 aangehaalde lid 3 van bijlage 2, sectie 3 van verordening 853/2004. Veel varkenshouders hebben nu al bedrijfsmanagementsystemen waarmee dat mogelijk is, en veelal wordt ook aan IKB deelgenomen, waar eveneens de benodigde informatie in grote mate wordt vastgelegd. Verder beginnen er ook commerciële applicaties te komen, waarmee de gegevens centraal kunnen worden vastgelegd.

3.2 Dierenarts/practicus

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Rol bij status vaststellen	Aangepaste status vaststellen
Uitgeleverde medicijnen registreren	Uitgeleverde medicijnen registreren

De dierenarts (het hygiënepakket gaat er van uit dat een bedrijf een vaste dierenarts heeft) heeft een belangrijke rol in het vaststellen van de status van het bedrijf. Op dit moment gaat het dan vooral om vrijwillige gezondheidsstatussen. De practicus begeleidt de varkenshouder daarbij, neemt monsters enzovoorts. In de nieuwe situatie komt daar de informatie over een aantal ziekten bij, waarbij in de traditionele keuring afgegaan wordt op de observaties tijdens de keuring. Als voorbeeld geldt de

Mycobacterium avium status. Het kan betekenen dat er dus extra bloedmonsters genomen worden op het bedrijf.

De practicus wordt ook geacht te registreren welke medicijnen zijn uitgeleverd. Deze verplichting is in beide situaties gelijk, en is ook nu al van kracht.

3.3 Dierenarts/apotheker

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Uitgeleverde medicijnen registreren	Uitgeleverde medicijnen registreren

De dierenarts is ook medicijnenleverancier. In de toekomst wordt het ook mogelijk dat veehouders medicijnen op recept bij de apotheek kunnen halen. In deze functie geldt alleen dat registratie van uitgeleverde medicijnen nodig is. Er verandert dus niets.

3.4 GD

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Bemonsteringen tbv status	Bemonsteringen tbv status
Analyse van monsters	Analyse van monsters
Rapportage van resultaten	Rapportage van resultaten

GD heeft een belangrijke taak in het organiseren van statusbepalingen van bedrijven, inclusief bemonstering en onderzoek van de monsters. Er is geen verschil tussen beide situaties, al kan het betekenen dat er meer bloedmonsters worden onderzocht van een breder scala aan ziektes.

3.5 Transporteurs

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Logboek/ritoverzicht	Logboek/ritoverzicht

Voor de transporteur verandert er niets. Wellicht zal er een logboek moeten worden bijgehouden van ritten met varkens van bedrijven naar slachthuis. Het is zelfs denkbaar dat de transporteur een centrale functie krijgt in de melding van I&R-informatie, maar dat is allesbehalve vastgesteld en staat ook los van het hygiënepakket.

3.6 Keurmeester

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Insnijdingen/ palpaties	Inwinnen van informatie van de keuringsdierenarts over de te slachten koppel Zichtkeuring/ slachtlijn-bemonstering (bloed)

Voor de keurmeester verandert er fundamenteel iets. De hele manier van werken zal anders zijn. Waar de keurmeester voorheen volgens een vast protocol alle handelingen verrichtte en in principe alle afwijkingen die potentieel aanwezig konden

zijn in ogenschouw nam, is het bij het nieuwe systeem zo, dat hij zich moet laten leiden door de meegeleverde informatie om te weten waar specifiek de aandacht op gericht moet worden. Ook moet hij/zij nu vertrouwen op informatie van anderen, terwijl dit voorheen nog zelf in de hand werd gehouden. De verantwoordelijkheid blijft voor de keuringsdierenarts wel hetzelfde!

3.7 Keuringsdierenarts

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Beoordelen informatie Levende keuring Keuringsinformatie aan slachterij voor versturing aan varkenshouder	Beoordelen informatie Levende keuring Keuringsinformatie aan slachterij voor versturing aan varkenshouder Borgen serologisch onderzoek

Hoewel het nauwelijks uit bovenstaande tabel zou blijken, verandert er ook voor de keuringsdierenarts veel. In beide gevallen moet de informatie worden beoordeeld, maar bij het zichtkeuringsysteem moet er op een heel andere manier met deze beoordeling worden omgegaan. In een aantal gevallen kan het betekenen dat de keuringsdierenarts het niet verantwoord acht een koppel aan zichtkeuring te onderwerpen. Dat kan ingrijpende gevolgen hebben voor de planning van de slachterij.

3.8 Slachterij

Hygiënepakket met traditionele keuring	Hygiënepakket met zichtkeuring
Logistiek van de informatie	Logistiek van de informatie Logistiek van de keuring + technische mogelijkheden
Informatie retour aan de varkenshouder	Informatie retour aan de varkenshouder

Voor de slachterij heeft de overstap grote gevolgen. De slachterijen zien het zelf als een systeem waar ze veel voordeel uit kunnen halen, maar het vereist een grote aanpassing in de logistiek en in de uitvoering van de slachtlijn en daarmee een investering. Zelfs als een koppel voor zichtkeuring wordt bestemd, zullen er aanhouders zijn. Omdat de interventiemogelijkheden bij het nieuwe systeem voor de keurmeester in de lijn beperkt zijn, zou dat wel eens tot gevolg kunnen hebben dat er verhoudingsgewijs meer karkassen apart worden gehangen. Dat betekent dat daarvoor voldoende capaciteit aanwezig moet zijn, en wel op zo'n manier, dat ze eventueel ook weer eenvoudig terug de lijn in kunnen worden geraild.

Beoordeling van de informatie kan ook nog betekenen dat de keuringsdierenarts het onverantwoord vindt dat een koppel in het nieuwe systeem wordt gekeurd. Dit heeft grote consequenties voor zaken als bandsnelheid, beschikbare keuringscapaciteit en dergelijke. Daardoor kan de dagplanning in het gedrang komen.

4 Wat levert zichtkeuring op?

Vion is groot voorstander van het toestaan van zichtkeuring. Deze organisatie ziet er grote voordelen in. In dit hoofdstuk worden een aantal voordelen van de nieuwe manier van keuren besproken.

4.1 Structuurvoordelen voor de varkenshouderij

De zichtkeuring is voorbehouden aan vleesvarkens die vanaf het spenen zijn ondergebracht onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden en in geïntegreerde productiesystemen. Dat betekent dat het systeem is voorbehouden aan ketens met een hoge organisatiegraad (er vanuit gaande dat met geïntegreerde systemen inderdaad participatie in ketenintegraties wordt bedoeld):

- Zeker vanuit organisaties die slachthuizen exploiteren kan dat een stimulans zijn om meer in (keten-) integratievorm te gaan werken. Het verder ontwikkelen van het (geïntegreerde) ketenconcept is al heel lang een beleidsdoel van LNV. Juist met het oog op het vereenvoudigen van toezichtstructuren en het beter kunnen verankeren van verantwoordelijkheden tussen ketenschakels is dat beleidsdoel geformuleerd. Een goed en efficiënt verkeer van informatie van schakel op schakel, zowel voorwaarts als achterwaarts en een grote transparantie dienen dat doel. Uiteindelijk is de consument en de voedselveiligheid gediend met een zo groot mogelijke openheid van de productieketen.
- Een ander element heeft te maken met het borgen van de kwaliteit van de informatie. Papier (en computerschermen) zijn immers geduldig. Hier wordt een uitgelezen kans geboden om invulling te geven aan een structurelere rol van de practicus. In ieder geval wordt in de te leveren informatie gevraagd welke dierenarts aan het bedrijf verbonden is. Dit zal een stimulans geven tot het ontwikkelen van meer stabiele relaties tussen veehouder en dierenarts. De dierenarts zal daardoor ondersteund worden door de structuur waarin hij werkt bij het opbouwen van een vaste relatie met zijn/haar klant. Of deze dierenarts dezelfde is die de kwaliteit van de gegevens moet borgen, of dat dat moet gebeuren via bijvoorbeeld collegiale uitwisseling, verdient nader aandacht. Ook de rol van de officiële toezichthouder kan met dit systeem veranderen. Als dierenartsen erkend kunnen worden voor het toezicht op de kwaliteit van de informatie van bedrijven, dan kan de toezichthouder zich, wat dit element betreft, bepalen tot toezicht op de functie-uitoefening van de genoemde erkende dierenarts. Een systeem van auditing van het functioneren van de dierenarts is misschien een optie.
- In artikel 14 van richtlijn 97/12 (de nieuwe tekst van richtlijn 64/432, de handelsrichtlijn runderen en varkens) wordt de mogelijkheid al gegeven te komen tot een netwerk van toezicht waarin onder meer ook de positie van de practicus en de erkende dierenarts kan worden meegegeven. De grote voordelen van transparantie en een beter en efficiënter op te zetten toezichtssysteem kunnen hierin hun basis vinden. De verordeningen van het hygiënepakket leggen een aantal verplichtingen op, die in wezen het beste tot stand te brengen zijn in een netwerk van toezicht à la 64/432. De mogelijkheid om tot (goedkopere) zichtkeuring over te gaan, zijn als het ware de 'worst' die voorhangt om deel te gaan nemen in een netwerk van toezicht.

4.2 Voordelen voor (het bedrijfsmanagement van) de varkenshouder

Verordening 853/2004 schrijft al voor dat de varkenshouder de informatie moet aanleveren. Specifiek voor het mogelijk maken van de zichtkeuring is geen extra inspanning door de varkenshouder vereist, afgezien van het verstrekken van extra informatie die hij niet zou hoeven te leveren bij traditionele keuring. Er zitten echter ook voordelen aan het systeem:

- Belangrijk is dat niet alleen de varkenshouder informatie moet aanleveren. Bij de informatie die aangeleverd moet worden over koppels vleesvarkens die aan de slachterij worden aangeboden, staat ook: de relevante verslagen van slachthuizen over de resultaten van eerdere antemortem- en postmortemkeuringen van dieren van hetzelfde bedrijf van herkomst, met name verslagen van de officiële dierenarts. Al geruime tijd geleden is er gewezen op het belang van deze informatie voor het bedrijfsmanagement van de varkenshouder zelf (Armin Elbers, 1991¹). Het feit dat er ook informatie vanuit het slachtproces naar de varkenshouder moet gaan, is dus eveneens een voordeel van het systeem.

4.3 Voordelen voor de slachterij

De slachterij lijkt inderdaad grote voordelen te kunnen verwachten:

- Omdat geen insnijdingen en palpaties nodig zijn, kan de keuring sneller verlopen en zijn minder mensen nodig. Dat maakt de keuring goedkoper, terwijl ook de bandsnelheid eventueel omhoog kan. De **efficiëntie** van de keuring gaat dus omhoog.
- Insnijdingen zijn niet meer nodig. Dat betekent ook minder karkasbeschadiging. Dit is een winstpunt voor de slachterij.
- Door de keuringshandelingen kan overdracht van smetstof van karkas op karkas optreden. Natuurlijk speelt het probleem van contaminatie ook bij het uitvoeren van de slachthandelingen zelf. Bij de keuringshandeling is het risico echter groter, daar juist in die weefsels en organen gewerkt wordt, waar eventuele smetstof aanwezig is. Wanneer de keuring tot een visueel onderzoek beperkt blijft, wordt die contaminatieroute in ieder geval afgesneden. Overigens zou het nuttig kunnen zijn het verwachte positieve effect op contaminatie mee te nemen in de lopende proef.

4.4 Structuurvoordelen voor het overheidstoezicht

Ten aanzien van de noodzaak relevante verslagen van slachthuizen over de resultaten van eerdere antemortem- en postmortemkeuringen van dieren van hetzelfde bedrijf van herkomst, met name verslagen van de officiële dierenarts te kunnen overleggen, kan nog het volgende worden opgemerkt. In dit hoofdstuk zal het als pluspunt worden gepresenteerd, het kost echter ook het één en ander, en daarom komt het in het volgende hoofdstuk weer aan de orde:

- De informatie die de varkenshouder moet aanleveren, moet ook aan die varkenshouder ter beschikking gesteld kunnen worden. Op dit moment is er nog geen algemene structuur waarbinnen de varkenshouder informatie terugontvangt vanuit het slachthuis over de resultaten van antemortem en postmortem keuringen die in het verleden van zijn dieren zijn gedaan. Bij Vion is dit op dit moment overigens wel in ontwikkeling, maar met name vanuit de

¹ Armin Elbers, 1991. The use of slaughterhouse information in monitoring systems for herd health control in pigs, Proefschrift, Universiteit Utrecht.

keuringsinstantie is daarvoor nog geen algemene structuur. Wanneer zichtkeuring toegepast gaat worden, dan zal die structuur er wel moeten komen. Dat betekent dat er systemen moeten worden gebouwd voor het vastleggen van keuringsgegevens in de slachtlijn door de keuringsdierenarts. Op dit moment vindt dat, voor zover bekend, nog steeds handmatig plaats. Wanneer informatie moet worden teruggeleverd aan de mester van de betreffende varkens, is dat uiterst onpraktisch. Hier is dus een uitgelezen kans geboden om de vastlegging van keuringsgegevens verregaand te automatiseren. Aangezien het keuren van karkassen een zeer gestructureerde bezigheid is, en door middel van reeds bestaande geautomatiseerde (I&R-)systemen de link met het herkomstbedrijf rechtstreeks te leggen is, is een relatief eenvoudig registratiesysteem voldoende.

- De informatie die bij invoering van het hygiënepakket beschikbaar komt, in combinatie met gegevens uit de keuring en informatie over bijvoorbeeld locatie van bedrijven levert een schat aan informatie op ten behoeve van risicoanalyses. De nationale voedselautoriteiten in de EU-lidstaten worden geacht gevaar-identificaties en risico-assessments te doen op het brede gebied van voedselkwaliteit. Daarvoor kan dit een goede basis bieden. Bij de zichtkeuring is meer gedocumenteerde keteninformatie beschikbaar dan bij toepassing van de traditionele keuring. De analysemogelijkheden zijn daarmee ook groter.

4.5 Voordelen voor de voedselveiligheid

Hoewel de traditionele keuring al vele jaren op de bekende en internationaal erkende wijze wordt uitgevoerd, zijn de zwakke punten ervan goed bekend: aandoeningen en risico's die gepaard gaan met duidelijke (zichtbare) afwijkingen aan het dier worden in z'n algemeenheid herkend, terwijl problemen waarbij geen afwijkingen worden waargenomen veel moeilijker aan de slachtlijn te identificeren zijn. De voorwaarden die aan de zichtkeuring worden gesteld, kunnen de vleeskeuring op die punten versterken:

- Zichtkeuring kan alleen toegepast worden als er (gunstige) epidemiologische informatie over de dieren en/of het bedrijf van herkomst beschikbaar is, inclusief serologische informatie over een aantal aandoeningen (micro-organismen) die in de traditionele keuring onder de aandacht zijn. De genoemde serologische informatie zegt iets over de status van het bedrijf waarvan de dieren afkomstig zijn, en geeft daarmee informatie over de status van de aangeleverde koppel. De bedoeling van één en ander is, dat ook dieren die een grote kans liepen er bij de traditionele keuring tussendoor te glippen, door serologische informatie over hun herkomst extra onder de aandacht worden gebracht. Dat zou de **effectiviteit** van de keuring verhogen.
- Door middel van deugdelijke informatie wordt de aandacht gevestigd op eventuele andere potentiële risico's voor de volksgezondheid, die bij de traditionele keuring eenvoudigweg niet meegenomen konden worden. Daarmee worden dus de garanties voor de voedselveiligheid beter. Ook hiermee gaat de **effectiviteit** van de keuring omhoog. Dit is overigens ook al een verbetering wanneer met de informatieverplichting van het hygiënepakket op traditionele wijze wordt gekeurd. Zo kan de meegestuurd informatie de aandacht extra vestigen op de mogelijkheid dat diergeneesmiddelen eventueel nog kort voor het slachten zijn gebruikt, en er dus residuen aanwezig kunnen zijn.

Ook het feit dat geen palpaties en insnijdingen meer nodig zijn, waardoor het risico van contaminatie afneemt, is een gunstig effect voor de voedselveiligheid.

5 Wat 'kost' zichtkeuring?

Zichtkeuring levert niet alleen iets op, het heeft ook extra inspanning en kosten tot gevolg. In dit hoofdstuk wordt besproken waar die extra kosten zich voordoen. De term 'kosten' moet hier in brede zin, dus niet alleen financieel, worden opgevat. Het staat ook voor meer administratieve lasten, extra inspanning, afzetconsequenties en aanpassingen aan het slachthuis.

5.1 'Kosten voor de varkenshouderij

Voor de organisatie en kwaliteitsborging in de varkenshouderij heeft invoering van het systeem ook gevolgen:

- Essentieel in het systeem is de kwaliteit van de informatie. Registratiesystemen zijn geduldig; als de kwaliteit van de ingevoerde informatie niet deugt, kunnen ook de juiste beslissingen op basis van die informatie niet worden genomen. Er zal dus een systeem moeten komen, al of niet via de erkende dierenarts, collegiale vervanging e.d., om te borgen dat de verstrekte informatie correct is. Dat brengt kosten met zich mee.
- Voor een deel van de informatie die de varkenshouder aan moet leveren is hij afhankelijk van de slachterij. Die heeft immers de plicht keuringsgegevens terug te leveren aan de varkenshouder. De varkenshouder kan er wel op worden aangekeken als hij op zijn beurt niet in staat is die informatie aan te leveren bij levering van dieren.

5.2 'Kosten' voor de varkenshouder

Het nieuwe systeem vraagt extra informatie van de varkenshouder en het eventueel gaan werken in een geïntegreerd systeem.

- De voor een goede beoordeling benodigde informatie moet wel worden bijeengebracht. Dat is grotendeels het werk van de veehouders. Die zullen het grootste deel van de benodigde gezondheidsinformatie in hun administraties moeten vastleggen en er voor moeten zorgen dat deze bij de slachterij terechtkomt.
- Varkensbedrijven moeten voldoen aan bepaalde gezondheidseisen om in het systeem mee te kunnen doen. Het bereiken en vasthouden van die gezondheidsstatus kost de varkenshouder uiteraard wel inspanning en geld. Hij/zij zal het management moeten aanpassen en eventueel saneringsprogramma's moeten uitvoeren. Voor een Mycobacterium avium-positief bedrijf betekent het bijvoorbeeld werken volgens een code of practice (zoals IKB), het niet gebruiken van compost, het effectief weren van vogels uit de stallen en het niet gebruiken van verboden typen zaagsel. In de traditionele keuring wordt voor deze ziekte vooral afgegaan op aan het karkas zichtbare afwijkingen. Voor het management van de varkenshouder hoeft zo'n bevinding geen speciale gevolgen te hebben, ook al is het uiteraard wel verstandig als de varkenshouder actie onderneemt wanneer deze ziekte bij zijn dieren is vastgesteld.
- Varkenshouders kunnen onder druk komen te staan van de slachterijen of andere ketenregisseurs om in het systeem mee te gaan.

- Aan het deelnemen van varkenshouders in een integratie zitten voordelen, maar het kan ook betekenen, dat de varkenshouder afhankelijker wordt van anderen. Het kan er bijvoorbeeld toe leiden dat de prijsvorming voor zijn dieren minder vrij plaatsvindt.

5.3 ‘Kosten’ voor het veterinaire toezicht

Het nieuwe systeem vraagt aanpassing in de manier waarop wordt gekeurd:

- De keuringsdierenarts kan niet meer alleen afgaan op de kenmerken die aan het individuele slachtdier zijn te zien en te meten. Zijn taak bestaat er, wellicht zelfs voornamelijk, uit aan de hand van aangeleverde informatie te bepalen waar extra aandacht nodig is per koppel. En waar hij/zij met een gerust hart met minimale inspanning partijen/karkassen kan (laten) goedkeuren. De andere manier van werken vereist dus van de keuringsdierenarts dat hij/zij de werkwijze aanpast. Ditzelfde geldt voor de keurmeesters. Waar tot nu toe steeds een vastgelegde serie handelingen moet worden uitgevoerd, moet nu meer dan voorheen worden vertrouwd op (zeer oppervlakkige) waarneming. De informatie die met de koppel meekomt, wordt in principe gezien door de keuringsdierenarts. De keuringsdierenarts zal vervolgens de keurmeesters moeten instrueren over de specifieke aspecten van de koppel waar bij de keuring aandacht naar uit moet gaan. Er bestaat dus de kans, dat er over de dag verdeeld, meer dan voorheen variatie zit in de te verrichten werkzaamheden. Ze zullen minder standaard worden.
- Zoals aangegeven in het vorige hoofdstuk, betekent het verkeer van informatie opwaarts en neerwaarts in de keten ook, dat gegevensvastlegging door de VWA in het keuringsproces geautomatiseerd moet worden. De keuringsdierenartsen zijn tot nu toe gewend deze gegevens handmatig te registreren. Ook is geen directe koppeling met herkomstbedrijven in de registratie aanwezig. Het huidige systeem is dan ook eenvoudig. Ombouwen naar een geautomatiseerd systeem vergt investering, aanpassing en gewenning in de organisatie.
- De registratie van diergeneesmiddelen is nu al verplicht in IKB. Onduidelijk blijft nog wel het gebruik van geneesmiddelen die op de vrije markt te koop zijn. Als de varkenshouder geneesmiddelen via de dierenarts of apotheker koopt, dan is er nog een check mogelijk. Via de vrije markt wordt dat moeilijk. Dit is een punt van overweging voor de kwaliteitsborging van de informatie.
- Practici hebben als het goed is vaste relaties met varkenshouderijbedrijven. Als de practicus als kwaliteitsborger gaat optreden voor de informatie over het bedrijf, kan dat die relatie onder druk zetten.
- De keuringsdierenarts neemt in de bestaande systematiek in principe heldere beslissingen op basis van vastgelegde protocollen. Dat er een bepaald aantal dieren wordt afgekeurd of voorwaardelijk goedgekeurd, is ingecalculeerd bij slachterijen. In de nieuwe systematiek moet de keuringsdierenarts “bij de antemortem- en postmortemkeuring met de gedocumenteerde resultaten van de controle en analyse rekening houden”. Bij de zichtkeuring komt daar nog eens bij, dat hij op basis van zijn analyse moet kunnen besluiten een bepaalde koppel niet tot de zichtkeuring toe te laten. Hij/zij zal meer dan voorheen een beslissing moeten nemen op basis van interpretatie. Die beslissing heeft grote gevolgen voor de logistiek van de slachterij. Dat houdt het gevaar in zich dat er grotere druk op de keuringsdierenarts komt te staan, tot intimidatie toe.
- Voor de keurmeesters in de lijn is het mogelijk dat het werk bij zichtkeuring eentoniger wordt. Daardoor kan de aandacht verslappen en kunnen essentiële afwijkingen aan de aandacht ontsnappen.

5.4 'Kosten' voor de slachterijsector

Voor de slachterij zijn er niet louter voordelen. De volgende zaken zijn hierbij ook van belang:

- Er zullen altijd dieren blijven die niet door middel van zichtkeuring kunnen worden gekeurd. Dat betreft onder andere dieren afkomstig van bedrijven met een ongunstige status ten aanzien van *Mycobacterium avium*. Deze zullen door middel van de traditionele keuringsystematiek gekeurd blijven worden. Hetzelfde geldt voor koppels, waarbij uit de epidemiologische informatie blijkt dat er aandacht aan specifieke problemen moet worden gegeven. Dat betekent dus, dat naast de mogelijkheden om de zichtkeuring uit te voeren, er ook mogelijkheden aanwezig moeten zijn om de traditionele keuring uit te voeren. Ook wanneer er bij de zichtkeuring afwijkingen gezien worden, moet het mogelijk zijn een traditionele keuring uit te voeren. Dit heeft gevolgen voor het keuringsbord. In principe zal een korter keuringsbord nodig zijn voor de zichtkeuring dan voor de traditionele keuring. Ook de benodigde variatie in hoogte van het bord zal mogelijk verschillen. Voor dieren die uitvallen in de keuring moet een uitrailmogelijkheid zijn (die is in het algemeen nu overigens ook nodig), maar er moet langs de rail waar deze karkassen dan heen gaan de mogelijkheid zijn een volledige keuring uit te voeren. Die ruimte is niet overal beschikbaar.
- Het zal moeilijk tot onmogelijk zijn lijnen met regelmaat om te bouwen voor dan wel de ene, dan wel de andere wijze van keuren. In de praktijk zullen grotere slachtconcerns daarom waarschijnlijk specifieke slachtlocaties aanwijzen waar de traditionele keuring plaatsvindt, terwijl op de overige locaties de zichtkeuring zal worden toegepast. Dit is een mogelijkheid die kleinere concerns niet hebben. In hoeverre veroorzaakt het invoeren van deze methode dan rechtsongelijkheid en bevoordeling van grote organisaties? En is dat geoorloofd?
- Een aparte categorie aandachtspunten zijn die, welke ontstaan wanneer het nieuwe systeem breed wordt ingevoerd. Wat gebeurt er als Vion het systeem uitrolt binnen het eigen concern? Welke invloed heeft dat op de gehele markt? Aangezien de mogelijkheid alleen geboden wordt voor geïntegreerd werkende ketens, betekent het, dat slachtbedrijven die niet in zo'n keten werken, maar hun varkens op de vrije markt betrekken, ervan uitgesloten zijn. In Nederland werkt de verreweg grootste slachterij in een keten, maar ook daar zijn niet alle aangeleverde varkens van bedrijven afkomstig die in die keten opereren. Er lijkt dus voordeel te bestaan voor partijen die er wel in slagen in geïntegreerd verband te werken. Deze worden dus bevoordeeld door het systeem. Er zal wel van enige invloed op de markt sprake zijn, maar (kleinere) slachtconcerns zullen op basis van alle beschikbare mogelijkheden zich goed een beeld kunnen vormen of het voor hen aantrekkelijk is om hun productielijnen in ketenverband te organiseren. De verplichting tot het overdragen van gegevens heeft iedereen, en de stap naar meer geïntegreerd werken zou wel eens aantrekkelijk kunnen zijn, als het in ieder geval logistiek mogelijk is. Dit moet vooral voor kleinere slachterijen dan wel passen.
- Het feit dat er per koppel zal moeten worden besloten hoe de keuring moet worden ingericht, heeft ook een praktisch gevolg: niet ieder te volgen protocol is uit te voeren met dezelfde bandsnelheid. Waar het naar alle waarschijnlijkheid mogelijk is, de bandsnelheid hoger te zetten bij zichtkeuring (dit moet overigens nog blijken), zou het in de praktijk wel eens kunnen zijn, dat de bandsnelheid tussen koppels moet worden aangepast. Dat heeft consequenties voor het management van de dagproductie van de slachterij. Deze wordt minder goed te plannen als er met (onverwachte) aanpassingen van de snelheid rekening gehouden moet worden.

6 Wat is het saldo, wat zijn overige effecten en wat moet er gebeuren om zichtkeuring breed in te kunnen voeren?

Behalve effecten die als voor- of nadeel kunnen worden gekenmerkt, zijn er effecten die de balans niet zo beïnvloeden, maar wel relevant zijn. Daar worden er in dit hoofdstuk enkele van genoemd. De balans, zeker voor wat betreft het bevorderen van de voedselveiligheid, lijkt door te slaan in het voordeel van zichtkeuring. Hoe dat voor verschillende partijen uitpakt, wordt hier kort besproken. De geïdentificeerde nadelen en risico's verdienen dan wel aandacht. Ook hieraan geeft dit hoofdstuk aandacht.

6.1 Het saldo voor de partijen in de sector

Voor de verschillende partijen slaat de balans in meer of mindere mate door. In een aantal gevallen is het de vraag in hoeverre een nadeel of voordeel als zodanig wordt beschouwd door de betreffende partijen. Hieronder volgen de overwegingen voor de verschillende partijen.

6.1.1 De varkenshouderij

Voor de varkenshouderij als geheel lijkt het systeem voordelen te bieden. De integratiegraad zal toenemen, hetgeen voor de bestaanszekerheid voordelen kan bieden. Ook de mogelijkheid om de veterinaire begeleiding op varkensbedrijven beter te verankeren is een goede ontwikkeling. Dit weegt ruimschoots op tegen de 'kosten' van de noodzaak tot het opzetten van goede systemen voor informatieoverdracht.

6.1.2 De varkenshouder

Voor de varkenshouder zitten er duidelijk twee kanten aan de materie. De varkenshouder moet gegevens over de dieren meegeven als er koppels naar de slachterij gaan. Dat moet hij, of hij nu wel of niet meedoet in een systeem van zichtkeuring. Het kan wel betekenen dat hij meer informatie moet meeleveren dan wanneer hij niet onder een zichtkeuringregime zou vallen. In dat geval is wel sprake van extra inspanning.

Die is er duidelijk ook als de varkenshouder (nog) niet de status heeft die hem in staat stelt varkens voor zichtkeuring aan te leveren. Een met *Mycobacterium avium* besmet bedrijf zal inspanningen moeten leveren om daarvan vrij te worden. Een vrij bedrijf zal weliswaar inspanningen moeten verrichten om vrij te blijven, maar dat komt ook het algemene gezondheidsmanagement op het bedrijf ten goede.

De andere kant is, dat het niet op het eerste gezicht duidelijk is waar de voordelen voor de varkenshouder zitten. Belangrijk element is uiteraard, of hij een betere prijs krijgt als zijn varkens door middel van zichtkeuring gekeurd kunnen worden, en of deze betere prijs tegen de kosten en inspanning opweegt. De prijs van varkens wordt door heel veel factoren, niet in de laatste plaats door ruimte op de markt, bepaald, en het is niet meteen duidelijk of een verschil in prijs nu door het keuringssysteem wordt veroorzaakt. Bij deelnemen in een integratie en de daaruit mogelijk voortvloeiende vermindering van de flexibiliteit is de kans zelfs aanwezig, dat het effect van ruimte op de markt een veel minder prominente rol speelt. Wanneer varkenshouders in integratieverband op contract mesten, dan zijn er hierover afspraken te maken.

Voordelen zijn er zeker ook, als varkenshouders zich inspannen om een status te verkrijgen en die te behouden. De algemene gezondheidstoestand van zijn dieren en daarmee zeker ook zijn rendement varen daar wel bij. Het is echter niet zo eenvoudig om het (bedrijfs-)economische voordeel daarvan te kwantificeren.

Een ander wat moeilijker te kwantificeren, maar duidelijk wel aanwezig voordeel, is de mogelijkheid om keuringsinformatie te gebruiken voor het bedrijfsmanagement. De resultaten van de keuring levert zeer bruikbare informatie op, waarmee het gezondheidsmanagement op bedrijven verder kan worden vormgegeven. Ook hier geldt, dat kwantificeren niet eenvoudig is. Het is echter wel het meest concreet te maken, en samen met een eventuele betere prijs een motivatie voor de varkenshouder om mee te gaan in het systeem.

6.1.3 Het veterinaire toezicht

Een meer in integratievorm werkende sector is gunstig voor de toezichthoudende instantie. Het toezicht kan daarmee beter worden georganiseerd. Zo wordt toezicht op controle beter mogelijk, maakt het gebruik van informatie betere beslissingen mogelijk en wordt transparantie in de keten beter realiseerbaar. Het wordt mogelijk verantwoordelijkheden goed te beleggen. Nadeel is dat op de relatie practicus – veehouder en keuringsdierenarts – slachterij steeds meer druk komt te staan.

Het systeem zelf biedt ook voordelen: de organisatie van het toezicht in de slachterij wordt mogelijk eenvoudiger, en dus goedkoper. Hetzelfde effect is het gevolg van de (noodzakelijke) invoering van geautomatiseerde gegevensregistratie.

Het feit dat zoveel informatie van varkensbedrijven ter beschikking komt, en gecombineerd kan worden met informatie die uit de keuring wordt verkregen, biedt een eminente mogelijkheid om degelijke, kwantitatief onderbouwde risico-assessments te doen. Één van de taken van de VWA is risico-assessment over gezondheidsbedreigingen in de voedselvoorziening. De verkregen informatie maakt diepgaande assessments mogelijk.

De levende keuring zou wel eens anders van karakter kunnen worden. Immers, de keuringsdierenarts heeft als het goed is meer informatie over de dieren die hij voor zich ziet en kan daardoor gericht naar problemen kijken.

De afstand tussen bedrijf en keuringsinstantie kan belangrijker worden. De beslissingen die de keuringsdierenarts maakt, kunnen immers grote impact hebben op de bedrijfsvoering van een slachterij. Hoe groter de betrokkenheid van de dierenarts bij het bedrijf, hoe meer deze onder druk kan komen te staan. Rouleren over slachterijen kon daarmee wel eens belangrijker worden. Dat geldt ook voor de keurmeesters.

6.1.4 De slachterij

Voor de slachterij valt het saldo het duidelijkst positief uit. Hogere bandsnelheden en goedkopere keuring zijn bedrijfseconomisch interessant. Hoewel daar ook investeringen tegenover staan, lijkt het toch aantrekkelijk voor deze sector. Grotere concerns, die de logistieke uitdagingen kunnen opvangen, hebben wel een duidelijk voordeel. Er wordt een grote invloed van een ketenregisserende schakel vereist. In veel gevallen zal met name de slachterij die rol naar zich toetrekken. Als kleinere concerns de logistiek kunnen oplossen, dan is de verwachting gerechtvaardigd dat ook die in het proces mee zullen willen.

6.2 Hoe om te gaan met risico's en nadelen: kansen

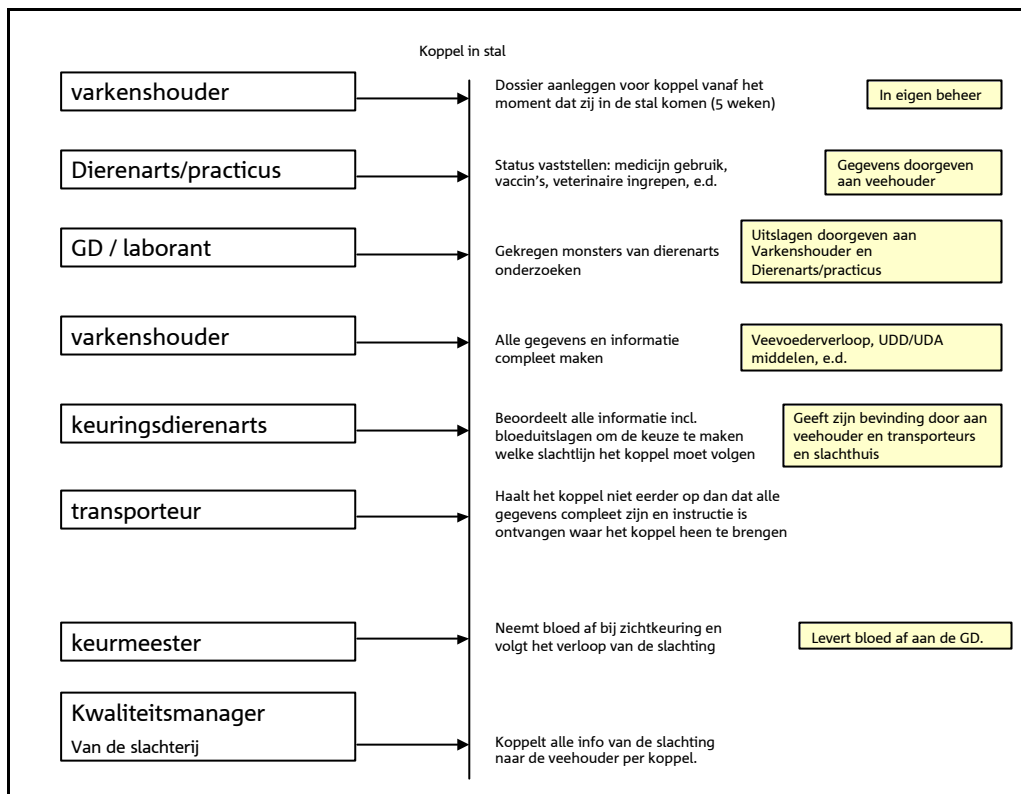
Er zijn risico's en nadelen te identificeren. De balans, voor wat betreft de voedselveiligheid (d.w.z. de effectiviteit van de keuring), lijkt te neigen naar een beter en betrouwbaarder resultaat. Als van betrouwbare informatie uitgegaan kan worden,

dan lijkt het nieuwe systeem de voedselveiligheid te goede te komen. Dat betekent dat er aan de risico's en nadelen gewerkt moet worden:

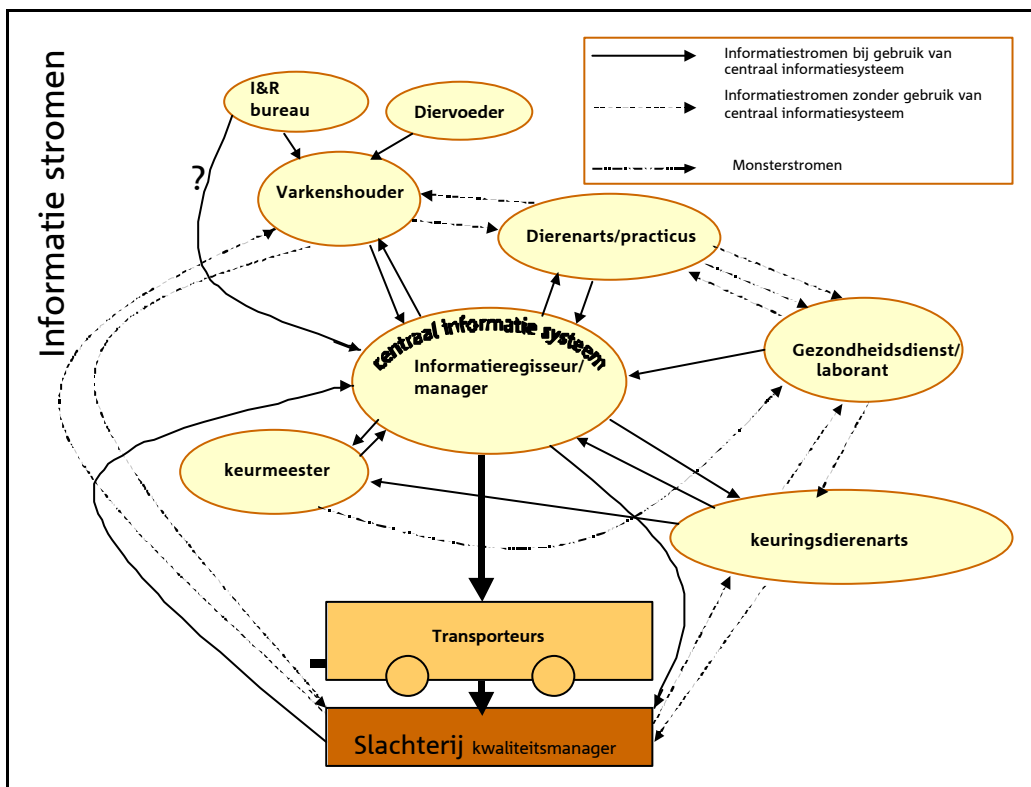
- Het risico dat keuringspersoneel bloot staat aan grote druk of intimidatie kan misschien verminderd worden door de beslissing over wel / niet met zichtkeuring slachten niet bij de keuringsdierenarts op het betreffende slachthuis te leggen. De druk kan van de keuringsarts worden afgenomen door de beslissing op een onafhankelijk centraal punt in het land te laten nemen. Bij een vroegtijdige beslissing kunnen de dieren rechtstreeks naar de juiste plek gestuurd worden. De slachterijorganisatie kan zelf haar bedrijven zo inrichten dat er speciale lijnen voor het ene en het andere systeem zijn. Voor kleine bedrijven zal dit echter niet altijd mogelijk zijn. Misschien is in dat verband iets met logistiek slachten per dag te organiseren. In figuur 1. is een voorbeeld gegeven hoe de besliscyclus rondom het afleveren van vleesvarkens georganiseerd zou kunnen zijn.
- De transporteurs zouden in dat verband ook een rol in dit geheel kunnen krijgen. Als op bovenstaande wijze gewerkt wordt, dan is voor het laden al bekend onder welk regime de dieren worden gekeurd en naar welk slachthuis ze daarom moeten worden gestuurd. Er moet dus ook effectief informatie worden uitgewisseld met de transporteurs.
- Het is van belang de varkenshouder te stimuleren om de informatie correct aan te leveren. Dat kan bijvoorbeeld doordat de slachterij op de één of andere manier (een deel van) de voordelen van de goedkopere keuring aan de varkenshouder ten goede kan laten komen. De opbouw van de varkensprijzen is echter niet erg doorzichtig en sterk afhankelijk van de marktwerking. Of het derhalve daarin moet worden gezocht is de vraag. Het zal echter duidelijk zijn dat dit een probleem is dat door de deelnemende integratie zelf zal moeten worden opgepakt. Een andere stimulans kan zijn, de varkenshouder de voordelen van de teruggekoppelde informatie op zijn management te laten zien.
- De circulatie van informatie, vanuit de varkenshouder richting ketenregie/slachterij, en vanuit de keuringsinstantie, c.q. de slachterij, naar de varkenshouder, kan heel effectief door een centraal toegankelijk informatiesysteem te gebruiken. Dit zou een systeem met geautoriseerde on-line toegankelijkheid kunnen zijn, waarbij diverse betrokken partijen, inclusief de VWA ten behoeve van risico-assessments, specifieke autorisaties kunnen krijgen voor relevante delen van de informatie. Figuur 2 geeft hiervoor een schematisch voorbeeld.

Overigens moet worden opgemerkt, dat bij implementatie van het hygiënepakket ook bij toepassing van traditionele keuring er meer informatie over een koppel beschikbaar is dan in de huidige situatie. Dat op zichzelf kan al een verbetering betekenen van de effectiviteit van de keuring.

Figuur 1. Voorstel voor een beslisschema voor de levering van vleesvarkens aan slachterijen die met een zichtkeuringssysteem werken.

Figuur 2. Voorbeeld van een gecentraliseerd informatiesysteem ten behoeve van de implementatie van het hygiënepakket en de toepassing van zichtkeuring.

Bijlage 1 Consequenties voor verschillende actoren van de invoering van de verordeningen van het hygiënepakket

Resultaat van een interne inventarisatie

Taken na invoering van 854/2004								
Actor	Met traditionele keuring	Met zichtkeuring	Middelen	Opmerkingen	Problemen	Oplossingen	Consequenties	Wat te doen?
Varkenshouder	Informatie meeleveren, inclusief informatie vanuit GD, dierenarts enz.	Informatie meeleveren, inclusief informatie vanuit GD, dierenarts enz., plus extra informatie	Opleiding	Waarborgen van de kwaliteit van de informatie: ook over voer (m.n. brijvoer)	Waar blijven de 'moeder-gegevens'? Historische informatie: bij de varkenshouder of de slachterij?		Doorberekening kosten/voordeel?	
	Historische informatie over eerdere keuringen	Historische informatie over eerdere keuringen	Gecentraliseerde informatie-systemen		Als de slachterij de informatie niet goed terugluist, heeft de varkenshouder een probleem		Voordeel informatie keuringsresultaten: bedrijfsmanagement!	
			Bedrijfs-management-systemen	Wat wordt verstaan onder geïntegreerd systeem?				

Taken na invoering van 854/2004								
Actor	Met traditionele keuring	Met zichtkeuring	Middelen	Opmerkingen	Problemen	Oplossingen	Consequenties	Wat te doen?
Dierenarts/ practicus	Status vaststellen	Aangepaste status vaststellen	Bedrijfs-management-systemen	Wordt erkende dierenarts verantwoordelijk voor kwaliteitsborging informatie?			Druk op practicus vanwege kwaliteitsborging	
	Uitgeleverde medicijnen registreren	Uitgeleverde medicijnen registreren		Hoe moet dat met niet-UDD/UDA middelen?				
GD	Bemonsteringen tbv status	Bemonsteringen tbv status						
Dierenarts/ apotheker	Uitgeleverde medicijnen registreren	Uitgeleverde medicijnen registreren						
Transporteurs	Logboek	Logboek		Waarborg logboek?				
				Rol bij I&R?				
				Moet de transporteur al voordat hij varkens ophaalt weten voor welke keuring ze gaan?				Pas laden als de informatie op het slachthuis is of beoordeeld is?

Taken na invoering van 854/2004								
Actor	Met traditionele keuring	Met zichtkeuring	Middelen	Opmerkingen	Problemen	Oplossingen	Consequenties	Wat te doen?
Keurmeester	Insnijdingen/ palpaties	Zichtkeuring/ slachtljn- bemonstering (bloed)	Opleiding	Moet de keurmeester de informatie niet ook inzien?	Meer afhankelijkheid van vertrouwen: meer afstandelijkheid nodig of juist niet?			
				De keurmeester moet in principe over dezelfde informatie beschikken	Rouleren wordt belangrijker			
Keurings- dierenarts	Beoordelen informatie	Beoordelen informatie	Sancties bij frauduleuze informatie?		Automatisering gegevensregistratie nodig!	Audits over werkwijze keurings- dierenartsen?	Grote (economische) consequenties: grote druk op beslissing (vgl. slachterij stilleggen bij slechte hygiëne)	
	Levende keuring	Levende keuring		Wordt de levende keuring belangrijker?		Opleiding!		
	Keurings- informatie aan slachterij voor versturing aan varkenshouder	Keurings- informatie aan slachterij voor versturing aan varkenshouder	Elektronisch geüniformeerde gegevens naar de varkenshouder			Weerbaarheid!		
		Borgen serologisch onderzoek		De keurings- dierenarts moet meer dan voorheen zelf interpreteren!	Wordt intimidatie een groter risico?	Wettelijke bescherming en ondersteuning bij beslissingen		

Taken na invoering van 854/2004								
Actor	Met traditionele keuring	Met zichtkeuring	Middelen	Opmerkingen	Problemen	Oplossingen	Consequenties	Wat te doen?
Keuringsdieren-arts (vervolg)						Beslissing objectiveren: beslissing nemen op een centrale plaats, waarna de logistiek van de integratie voor verdeling zorgt		
				Gegevens op koppelniveau!				
Slachterij	Logistiek van de informatie	Logistiek van de keuring + technische mogelijkheden	'Dubbele' keuringslijn	Slachterijen verwachten er veel van: de kost gaat wel voor de baat uit!	Bij gescheiden locaties: wie beslist wanneer een teruggefallen bedrijf weer bij de zichtkeuring mag? Hoe? Veel macht bij de slachterij			Aan te leveren informatie zeer geschikt voor risicoanalyse!
	Informatie retour aan de varkenshouder	Informatie retour aan de varkenshouder		Is het waar dat er echt minder overdracht van contaminatie is? Meenemen als onderzoek in pilot!				
Keten-regisseur	Overdracht informatie regelen	Overdracht informatie regelen	Centrale informatiesys-temen					

Bijlage 2 Concept tekst *Trichinella* regelgeving EU

SANCO/1900/2002 Rev. 7, COMMISSION REGULATION: laying down specific rules for the official controls for *Trichinella* in meat

**WORKING DOCUMENT
DOES NOT NECESSARILY REPRESENT THE OPINION
OF THE COMMISSION SERVICES**

ANNEX 4

CHAPTER 1

1. The following requirements have to be met for official recognition of a farm as *Trichinella* free:
 - (a) The operator shall have taken all necessary precautions with regard to construction and maintenance of the buildings in order to prevent rodents from having access to the buildings, where animals are kept.
 - (b) The operator shall initiate a pest control programme, in particular to control rodents, so as to effectively prevent infection of pigs. The operator has to record the effectiveness of the programme to the satisfaction of the competent authority.
 - (c) The operator shall ensure that all feed is obtained from an approved facility, which produces feed according to the principles of good manufacturing practices (GMP-certified) and HACCP and shall, if the competent authority requires, be able to prove that the feed has been so obtained.
 - (d) The operator shall store feed in closed silos or other containers, impenetrable to rodents. All other feed supplies shall be heat treated or produced and stored to the satisfaction of the competent authority.
 - (e) The operator shall dispose dead animals within 24 hours of death by sanitary means. However, dead piglets may be

collected, cooled and stored in a hermetically closed environment on the farm awaiting further disposal.

- (f) The operator shall ensure that no garbage dump is present near the farm premises. If a garbage dump is present in the neighbourhood, the competent authority shall assess the risks involved and decide on the appropriateness of registering the farm as Trichinella free.
- (g) The operator shall ensure that pigs are born and bred under controlled housing conditions in integrated production systems.
- (h) The operator shall ensure that pigs are identified individually before leaving the farm in order to trace the animal back to farm level.
- (i) The operator shall only introduce new animals to the farm that either originate from farms officially recognised as Trichinella free, or have been kept in isolation until the results of an immuno-diagnostic method approved by the Community Reference Laboratory have proven to be negative. Sampling shall not commence before four weeks after arrival of the animals on the farm.
- (j) The operator shall ensure that none of the animals have access to outdoor facilities during the entire production period.
- (k) Outdoor access during the first 4 weeks of life before weaning is permitted if all the following conditions are met:
 - Trichinella infections in domestic animals have not been diagnosed in the country during the past 10 years and
 - a continuous surveillance programme of wildlife susceptible to Trichinella is existing and the results show that the prevalence of Trichinella in wildlife is below 0.5% and
 - the animals are allowed outdoors in properly fenced areas and
 - The monitoring program mentioned in Article 6 (4) is in place and the frequency of the monitoring is increased in the farms involved and
 - all breeding sows are being routinely examined at slaughter using the digestion method in Annex 1, Chapter 1 or one of the equivalent methods in Annex 1, Chapter 2.
- (l) a risk based monitoring programme of wildlife established by the competent authority shall be in place in those areas where wildlife and farms applying for a Trichinella free status coexist. The monitoring programme shall optimise parasite detection by using the most suitable indicator animal and detection technique and by sampling as large a number of animals and by using as large a meat sample as feasible.

2. If a farm is situated in a Member State that has detected *Trichinella* in domestic pigs during the past 10 years, the competent authority can recognise the farm as free of *Trichinella* following
- a) at least two control visits during the 12 months preceding the recognition of the farm, to verify compliance with the requirements of paragraph 1 and
 - b) testing of all pigs sent for slaughter during at least 12 months preceding the recognition or a longer time period to ensure that to the satisfaction of the competent authority enough animals from the farm have been tested using one of the parasite detection methods mentioned in Annex 1 Chapter 1 or 2 and
 - c) negative results of the tests.

CHAPTER 2

The Competent Authority can decide to recognise a category of farms to be free of *Trichinella* if all the following conditions are met:

- a) all requirements mentioned in Annex 4, Chapter 1 with the exception of 1 (k), which does not apply.
- b) autochthonous *Trichinella* infections in domestic animals have not been detected in the country during the past 10 years, provided that at least 50% of all pigs slaughtered have been examined annually.
- c) a clear description must be available of the category of farms and type of animals involved.
- d) only fattening pigs are present on the farm.

CHAPTER 3

The annual report to the Commission shall, contain the following information:

- (a) the number of human cases (imported and autochthonous), including the epidemiological data in case of positive findings;
- (b) the results of the testing for *Trichinella* of domestic pigs that are not raised under controlled housing conditions in integrated production systems; the results should include age and sex of affected animal, type of management system, type of diagnostic method used, level of infection (if known) and additional relevant information if applicable;
- (c) the results of the testing for *Trichinella* of breeding sows and boars; the results should include information as mentioned under b);
- (d) the results of the testing for *Trichinella* of carcasses of wild boars, horses, game and, if applicable, indicator animals;
- (e) the serological results of tests as mentioned in Article 6 once a suitable test has been validated by the Community or OIE Reference laboratory;

- (f) other *Trichinella* suspected cases, either imported or autochthonous and all relevant laboratory results;
- (g) information on the number of *Trichinella* free farms and results of the inspections of *Trichinella* free farms;
- (h) details of confirmation and species determination in a national reference laboratory of all positive results;
- (i) the data shall be submitted in a standardised format.